

ОСОБЛИВОСТІ ВЕРБАЛІЗАЦІЇ КОНЦЕПТОСФЕРИ ARTE В СУЧАСНІЙ ІСПАНСЬКІЙ МОВІ

PECULIARITIES OF THE VERBALIZATION OF THE ARTE CONCEPTOSPHERE IN CONTEMPORARY SPANISH

Телкова О.В.,

orcid.org/0000-0001-9008-9683

кандидат філологічних наук, доцент,
доцент кафедри романської філології і перекладу
Запорізького національного університету

Єнгоян С.Г.,

orcid.org/0009-0003-3354-0257

студентка I курсу магістратури факультету іноземної філології
Запорізького національного університету

У статті розглянуто структурну організацію концептосфери ARTE в іспанській мові з позицій сучасної когнітивної лінгвістики. Автори аналізують когнітивно-семантичні механізми формування концептів, які структурують цю концептосферу, визначають її ієрархічну побудову та особливості вербалізації базових концептів на лексико-семантичному рівні. Наголошується на актуальності дослідження концептосфери ARTE, оскільки вона ще не була об'єктом цілісного когнітивного аналізу на матеріалі іспанської мови, що зумовлює новизну роботи.

Проаналізовано дефініції слова *arte* у провідних іспанських словниках, виокремлено ключові ознаки слова-репрезентанта концептосфери та здійснено систематизацію концептів у межах концептополя. Базовими складовими концептополя ARTE виступають концепти *MÚSICA*, *DANZA*, *LITERATURA*, *ARQUITECTURA*, *PINTURA*, *ESCULTURA*, *TEATRO*. У фокусі головної уваги – концепти *MÚSICA* та *DANZA*, їхні ядерні семи, структурні компоненти, лексеми-репрезентанти, контекстуальні варіанти та ідіоматичні вирази. Визначено, що концепти утворюють тематичні поля, які на основі єдності семантичних ознак формують мікроконцептосфери. У дослідженні використано дефініційний, когнітивно-дискурсивний та структурно-семантичний підходи.

Концептосфера ARTE репрезентується як складна когнітивна структура, що відображає естетичну діяльність людини в її багатоманітних формах та вербалізується засобами іспанської мови через систему концептів, взаємопов'язаних за принципом ієрархії та тематичної спорідненості. Застосована модель дозволяє не лише виокремити основні складові концептосфери ARTE, а й простежити механізми мовної об'єктивізації ментальних конструктів, пов'язаних із мистецтвом.

Вербалізація концептів у межах концептосфери ARTE демонструє багаторівневу семантичну організацію, де простежуються як загальнолюдські, так і специфічно іспанські культурні домінанти, які проявляються через: фольклорну традицію, історико-культурну пам'ять, мовну своєрідність, культурно-позамовні реалії. Це дозволяє вважати концептосферу ARTE носієм національно маркованої ментальності іспанського етносу.

Ключові слова: концептосфера, концепт, концептополе, мистецтво, засоби вербалізації.

The article examines the structural organization of the ARTE conceptosphere in the Spanish language from the perspective of contemporary cognitive linguistics. The authors analyze the cognitive-semantic mechanisms underlying the formation of concepts that structure this conceptosphere, define its hierarchical framework, and explore the verbalization of basic concepts at the lexico-semantic level. The relevance of studying the ARTE conceptosphere is emphasized, as it has not yet been the subject of a comprehensive cognitive analysis based on Spanish-language material, which underscores the novelty of this research.

Definitions of the word *arte* in major Spanish dictionaries are analyzed to identify the key features of this conceptosphere's representative word, and the concepts within the conceptual field are systematized. The core components of the ARTE conceptual field include the concepts *MÚSICA*, *DANZA*, *LITERATURA*, *ARQUITECTURA*, *PINTURA*, *ESCULTURA*, and *TEATRO*. The primary focus is placed on the concepts *MÚSICA* and *DANZA* – their core semantic features, structural components, lexical representatives, contextual variants, and idiomatic expressions. It is determined that the concepts form thematic fields which, through shared semantic traits, constitute micro-conceptospheres. The study employs definitional, cognitive-discursive, and structural-semantic approaches.

The ARTE conceptosphere is presented as a complex cognitive structure that reflects human aesthetic activity in its various forms and is verbalized in Spanish through a system of interrelated concepts organized by principles of hierarchy and thematic affinity. The applied model makes it possible not only to identify the main components of the ARTE conceptosphere but also to trace the mechanisms of linguistic objectification of mental constructs related to art.

The verbalization of concepts within the ARTE conceptosphere demonstrates a multi-level semantic organization, revealing both universal human and specifically Spanish cultural dominants. These are manifested through folklore traditions, historical-cultural memory, linguistic distinctiveness, and culturally bound extralinguistic realities. This allows the ARTE conceptosphere to be regarded as a bearer of the nationally marked mentality of the Spanish ethnos.

Key words: conceptosphere, concept, conceptual field, art, means of verbalization.

Постановка проблеми. На зламі тисячоліть у лінгвістиці відбулася зміна наукової парадигми: у центрі уваги мовознавців опинився користувач мови – індивід, який є репрезентантом культури і соціолінгвістичної групи, до якої він належить. Саме тому перед сучасною когнітивною лінгвістикою постала проблема, пов'язана із дослідженням процесу вербалізації навколишньої дійсності, у якому мовцям-носіям культури належить первинна роль.

Одним з першочергових завдань лінгвістичної концептології, яка вважається відносно молодого науковою дисципліною, є вивчення концептосфер як засобів організації концептів. Активний інтерес до вивчення концептів як складових концептосфери викликаний намаганням з'ясувати, яким саме чином систематизуються і організуються уявлення носіїв мови про світ, яким чином формуються і вербалізуються концепти.

Аналіз останніх досліджених публікацій. Проблема дослідження концептосфери наразі залишається однією з найбільш актуальних, відповідно до цього їй було присвячено багато праць, зокрема її дослідженням займалися українські лінгвісти І. Голубовська, С. Жаботинська, В. Жайворонок, І. Бехта, О. Воробйова, О. Селіванова, А. Приходько, Ж. Краснобаєва-Чорна тощо. Серед новітніх досліджень, присвячених вивченню концептосфер і концептів слід зазначити роботи І. Живіцької, А. Середницької, Т. Нікішиної, М. Калашникової, І. Давиденко, А. Калюжно, І. Шевченко. Серед іспанських когнітивістів, у першу чергу слід згадати роботи Ф. де Мендоса Ібаньєса, К. Луке Агульо, Х. Л. Сіфуентеса Гонрубії, А. Барселони. Об'єктом їхніх розвідок є теорія концептуальної метафори та метонімії, а також когнітивні механізми мовного значення та ментальні структури. Незважаючи на активну наукову роботу у галузі когнітивної лінгвістики, деякі концептосфери вивчені недостатньо. Серед них – концептосфери Мистецтво/Art/Arte, які на даний момент не ставали об'єктом спеціальних когнітивних розвідок. Є роботи, присвячені окремим складовим, концептам, що формують вищезазначені концептосфери. Так, дисертація М. Ю. Калашникової присвячена розкриттю особливостей вербалізації концептосфери culture новотворами сучасної англійської мови [1]. І. Давиденко, А. Калюжна, І. Шевченко досліджують еволюцію концепту мистецтво в англійській мовній картині світу [2]. Концептосфера ARTE до цього часу не була вивченою та дослідженою на матеріалі іспанської мови, чим зумовлюється актуальність та наукова новизна нашої статті.

Постановка завдання. Оскільки об'єктом нашої статті є концептосфера ARTE, то нашою головною метою є опис її структурної побудови та висвітлення специфіки її вербалізації засобами сучасної іспанської мови.

Виклад основного матеріалу. Когнітивна лінгвістика – відносно нова галузь мовознавства, яка вивчає мову як систему знаків, що кодують і перетворюють інформацію. На думку К. Джуманбетової, когнітивна лінгвістика розглядає функціонування мови як різновид когнітивної діяльності, вивчає когнітивні механізми та структури людської свідомості через мовні явища. З точки зору когнітивної науки, вирішальним моментом у розумінні та концептуалізації мовних явищ є повсякденний досвід людини [3, с. 123]. Результатом концептуалізації стають конденсовані ментальні уявлення складної структури, які отримали в лінгвістиці назву концептів, які, у свою чергу формують утворення вищого рівня, серед яких фігурують концептуальна та мовна картини світу.

Розмірковуючи про відмінності між мовною і концептуальною картинами світу, А. Я. Середницька наголошує, що концептуальна картина світу представляє світобудову у свідомості людини у вигляді системи концептів. Отже, вона є більш масштабною за мовну, оскільки не обмежується лише мовною інформацією. Окрім цього, концептуальна картина властива багатьом народам та не залежить від того, носієм якої мови є людина. Вона постійно еволюціонує та є більш об'єктивною [4, с. 70]. Т. І. Нікішина висловлює схожу думку, оскільки вважає, що мовна картина світу – це результат об'єктивації концептуальної картини світу в мові, яка існує у лінгвоментальному просторі народу і ментальному світі конкретного індивіда [5, с. 260–261]. Отже, концептуальна картина світу є первинною, оскільки людина ще до оволодіння мовою отримує певні уявлення та формує своє ставлення, а отже, концептуалізує явища навколишньої дійсності у свідомості.

Як справедливо зауважує Н. В. Плотнікова, «мовна картина світу» належить до фундаментальних понять сучасної лінгвістики. А оскільки особливості мовної картини світу простежуються на рівні концептосфери мови, то поняття «концептосфера» можна віднести до основних категорій сучасного мовознавства [6, с. 92]. Дійсно, виявленню лінгвопонятійної сутності терміна «концептосфера» присвячено чимало досліджень, серед яких ми виділяємо роботу О. О. Селіванової, яка у межах концепту-

альної системи виокремлює концептуальні сфери або домени, які відповідають фрагментам концептуальної системи, репрезентуючи певну предметну галузь [7, с. 261]. Отже, у такому розумінні можна прирівняти ці сфери до тематичних полів.

Схожий погляд на концептосферу висловлює А. М. Приходько, розглядаючи її системну організацію як ієрархічну. Він зауважує, що концептосфера становить не хаотичний набір типологічно і генетично різних концептів, а їх певним чином упорядковану єдність. Причому вчений вважає, що в одній лінгвокультурі існує лише одна концептосфера, а використання цього терміну у множині не є коректним, оскільки у цьому випадку він виявляється синонімом терміна «концептосистема» [8, с. 209]. Далі він говорить про *концептополе*, яке є з'єднувальною ланкою між концептосферою і концептами, що виступає як стійке угруповання типологічно і значеннєво однорідних та ієрархічно упорядкованих концептів, спеціалізованих на організації когнітивно-семантичних просторів [8, с. 218]. Таким чином, в ієрархічній структурі концептополя науковець виділяє мега-концепт, макроконцепти, гіперконцепти, мезо-концепти та катаконцепти, які утворюють умовну піраміду з вістрям угору, де мегаконцепт займає найвище місце.

Проаналізувавши наявні значення поняття концептосфера та розуміючи під цим поняттям множину концептів, які репрезентують певну предметну галузь, Н. В. Плотнікова пропонує таку дефініцію: концептосфера – це фрагмент концептуальної картини світу, сформований на основі уявлень людини та репрезентований сукупністю одиниць пам'яті (концептів), які групуються за тематичною ознакою. Услід за А. М. Приходьком, вчена вважає, що концептосфера може бути структурована у вигляді концептополя, в якому простежуємо таку ієрархічну систему: мікроконцептосфери входять до складу концептосфер, сукупність яких формує концептуальну картину світу, що вербалізується за допомогою мовної картини світу. Під мікроконцептосферою (МКС) вона розуміє складник концептосфери, який репрезентований сукупністю одиниць пам'яті (концептів), що групуються за тематичною ознакою. Як і концептосфера, МКС може бути структурована у вигляді концептополя, а частинами концептополя виступають концепти [6, с. 92].

Концепти так само становлять об'єкт досліджень всіх напрямів лінгвістики, які витлумачують цей термін у рамках своєї специфіки. Релевантним для нашого дослідження ми вва-

жаємо визначення О.О. Селіванової, згідно якої концепт – це «інформаційна структура свідомості, різносубстратна, певним чином організована одиниця пам'яті, яка містить сукупність знань про об'єкт пізнання, вербальних і невербальних, набутих шляхом взаємодії п'яти психічних функцій свідомості й позасвідомого» [9, с. 410].

Що стосується системної будови концепту, більшість дослідників говорять про його польову організацію, де зазвичай виділяють ядерну зону та зону периферії. Зважаючи на цей спрощений погляд, що допомагає його застосовувати під час вивчення концептів, слід, тим не менш пам'ятати про те, що насправді концепт – це багатомірне ментальне утворення (за А.М. Приходьком) або інформаційна когнітивна структура свідомості, організована певним чином і вбудована до колективної чи індивідуальної концептосистеми, як зауважує О.О. Селіванова [9, с. 417].

Говорячи про концептосферу ARTE (мистецтво), ми маємо на увазі, що це певним чином складно-організована концептосистема, концептополе якої формують концепти за принципом тематичного поля.

Перш ніж перейти до опису структурної організації концептосфери ARTE, слід звернутися до визначення поняття «мистецтво», що, за думкою багатьох науковців, є доволі складним. Як зазначає Ш. Лонган Філіпс, «мистецтво супроводжує людину в її історичному шляху; естетика присутня в усіх культурах, хоча й не завжди в однакових формах. Кожна епоха надає перевагу певним естетичним цінностям над іншими, тому визначення мистецтва є складним завданням; утім, можливим, необхідним і нагальним» [10, с. 75]. Тому спочатку звернемося до етимології лексеми, що слугує для найменування досліджуваної концептосфери. За Х. Ф. Санчес-Хофрасом, слово *arte* походить від латинського слова *ars*, яке використовувалося для позначення знань, отриманих через практику, і є еквівалентом грецького слова *τέχνη* (*téchne*), від якого походить слово «техніка». Його етимологія відноситься як до навичок виконання практики, так і до виконання за правилами. Слово також використовується для позначення здібностей або майстерності в якійсь діяльності [11, с. 29].

Метод узагальнення дефініцій зі словників *Diccionario de la lengua española* [12], *Diccionario de Larrouse Editorial* [13], *Diccionario del español actual* [14] дозволяє виділити основні ознаки слова-репрезентанта концептосфери таким чином:

1. Людська діяльність, спрямована на інтерпретацію або втілення реального або уявного

за допомогою пластичних, мовних чи звукових засобів.

2. Здатність людини створювати або виготовляти щось із вправністю та володінням технікою.

3. Сукупність людських видів діяльності творчого, комунікативного та суб'єктивного характеру, які мають на меті естетичну ціль.

Надалі пропонуємо розглянути структуру концептосфери ARTE, базуючись на раніше наведених ідеях О. О. Селіванової та Н. В. Плотнікової. Вважаємо, що концептополе ARTE, відповідно до традиційної класифікації *Bellas artes*, формують ядерні концепти *MÚSICA*, *DANZA*, *LITERATURA*, *ARQUITECTURA*, *PINTURA*, *ESCULTURA*, *TEATRO*, однойменні слова-репрезентанти яких містять ключові семи, які є незмінними та універсальними для всіх концептів: “*arte*”, “*actividad humana*”, “*creación*”, “*habilidad*”, “*práctica*”.

Перейдемо до опису номінативних засобів вербалізації ключових концептів, які формують досліджувану концептосферу. Ґрунтуючись на словникових дефініціях [12–15], виокремлюємо номінативні ознаки концепту *MÚSICA*:

1. Мистецтво і техніка поєднання звуків мелодійно і гармонійно відповідно до певних правил.

2. Набір звуків, поєднаних гармонійно; музична композиція, що приємна на слух.

3. Інструментальна музика, спів, що розважають.

До ядерної структури концепту відносимо такі складові: “жанр” (*el bacalao, la rumba, el flamenco, la jota, la zarzuela, la gaita, la copla, la chirigota*); “стиль” (*la charrada, el chotis, el contrapàs, la copla, el cuplé, el fandango, las habas verdes, la isa canaria, las folias, las malagueñas, la polka, la muñeira, el paloteo o ball de bastons, el pasodoble, las pardicas, la rebolada, la sardana*), “музичні інструменти” (*las castañuelas, la zambomba, el cencerro, el nunut, la bandurria, la tenora, el tible, el flabiol, el tamboril*), “виконавці” (*el cantante, el guitarrista, el baterista, el pianista, el violinista, la cobla, la comparsa*); “голос” (*tenor, contratenor, barítono, bajo, soprano, mezzosoprano, contralto, gutural*).

Контекстуальна сполучуваність лексеми-репрезентанта концепту за даними словників [12–15]: *música celeste, música de fondo, música disco, música enlatada, música (h)armónica, música instrumental, música ligera, música llana, música mensurable, música ratonera, música rítmica, música vocal*.

Варто підкреслити, що концепт *MÚSICA* також об'єктивується ідіоматичними виразами: *música y acompañamiento; con buena música se viene; con la*

música a otra parte; dar música a un sordo; ir la música por dentro; no entender alguien la música; ser música para los oídos; cambiar de música; llevar la música a otra parte.

Синонімічний ряд слова-репрезентанта концепту формують: *melodía, armonía, canto, ritmo, tonalidad, polifonía; composición, partitura, pieza, melodía*.

Ґрунтуючись на словникових дефініціях [12–15], виокремлюємо номінативні ознаки концепту *DANZA*:

1. Колективний танець, у якому рухи здійснюються відповідно до певних правил.

2. Група людей, що виконує разом танцювальні рухи.

3. Сварка, метушня, галас.

У номінативному полі концепту *DANZA* ми виділяємо такі складові: “види танцю” (*el flamenco, la sevillana, la sardana, la muñeira, el bolero, el fandango, la zambra, la jota, la cachucha, el baile canario, el chotis, el corri-corri, las danzas vascas, el pas de Basque, el pericote, el ball pla, el auresku, el pasodoble*), “танцювальні рухи” (*la empordanesa, la selvatana, paso base, farolillo, pase de pecho, desplante, paso del rio, vuelta al ruedo, la capa*), “танцювальні костюми, елементи одягу” (*el vestido con olanes, el fajín, las espardeñas, traje de gitana, el bolero, la pañoleta, el fajón, las candongas, el pañuelo, el clavel rojo*).

Контекстуальна сполучуваність лексеми-репрезентанта концепту за даними словників [12–15]: *baja danza; danza de arcos; danza de cintas; danza de espadas; danza de la muerte; danza hablada; danza prima*.

Концепт *DANZA* також об'єктивується ідіоматичними виразами: *meter a alguien en danza; estar en la danza; sacar a alguien a bailar; andar en la danza; guiar la danza*.

Синонімічний ряд слова-репрезентанта концепту формують: *baile, bailoteo, coreografía, ballet, baila, habanera; enredo, intriga, embrollo, lío*.

Ґрунтуючись на словникових дефініціях [12–15], виокремлюємо номінативні ознаки концепту *LITERATURA*:

1. Мистецтво висловлюватись вербально, що підлягає певним естетичним канонам, які змінюються відповідно до епохи чи жанру.

2. Сукупність літературних творів нації, епохи чи жанру.

3. Трактат, у якому викладені знання про літературу.

4. Сукупність творів про науку, техніку або конкретну тему.

У номінативному полі концепту LITERATURA ми виділяємо такі складові: “літературні течії” (*la literatura posbarroca, el romanticismo, el costumbrismo, el modernismo, el naturalismo, el noventicismo, el gongorismo*), “літературні жанри” (*la novela picaresca, la novela negra, cantar de gesta, el villancico, el villancico zejelesco, el villancico paralelistico, el zéjel, la cantiga, la cantiga de refram, la cantiga de mestria, la cantiga de romaria, la cantiga de seguir, la ascética y la mística, la copla, la aljamía, la caricatura, la poesía pastoril*), “літературні покоління” (*generación del 27, generación del 36, generación del 68, generación del 98*), “літературні школи” (*la escuela Sevillana, la escuela Salmantina*).

За даними словників [12–15] зафіксовано один сталий вираз з лексемою-репрезентантом концепту: *literatura de cordel*.

Концепт LITERATURA також об’єктивується ідіоматичними виразами: *eso es pura literatura; hacer literatura; vivir de la literatura; meter literatura; tener madera de literatura*, які можна віднести до ядра. Тим часом як наступні вирази відносяться до периферії: *escribir con sangre; ser de novela; contar un cuento; pasarse de poético; pasar página; leer entre líneas; ser un libro abierto; escribir una página en la historia; pasarse de la raya con la pluma; tener buena pluma; dejar por escrito; quedarse en blanco; ser un ratón de biblioteca*.

Синонімічний ряд слова-репрезентанта концепту формують: *letras, humanidades, humanismo; palabrería, palabrerío, fraseología, baba*.

Грунтуючись на словникових дефініціях [12–15], виокремлюємо номінативні ознаки концепту ARQUITECTURA:

1. Мистецтво і техніка проєктування і будівлі споруди.

2. Дизайн споруди, стиль.

3. Сукупність споруд і будівель.

У номінативному полі концепту ARQUITECTURA ми виділяємо такі складові: “архітектурні періоди” (*el clásico, el bizantino, el románico, el gótico, el califal, el almoraví y almohade, el nazarita o granadino*), “архітектурні стилі” (*el estilo bizantino, el estilo románico, el estilo gótico, el renacentista, el barroco, el estilo neoclásico, el modernismo, el borrominesco, el brutalism, el funcionalismo, el plateresco, el mudéjar, el estilo churrigueresco*), “типи споруд” (*el almuédano, la mezquita, la fortaleza, el harén, el aljibe, el palacio, el acueducto, la alcazaba, el alcázar, el baluarte, la barbacana, la basílica, el hexástilo*), “архітектурні елементи” (*el aquesto, la acanaladura, la alcantarrilla, el adoquín, el alféizar, el alero, el azulejo, la*

acera, la adosada, el ajimez, la aldaba, el aldabón, el agralado, el arquitrabe, el goterón, el capialzado, la cardina, la columna), “майстри” (*el albañil, el alarife*), “процеси” (*acerar, acotar, acicalar, esculpir, repujar, embutir*).

Контекстуальна сполучуваність лексеми-репрезентанта концепту за даними словників [12–15]: *arquitectura civil; arquitectura hidráulica; arquitectura militar; arquitectura naval; arquitectura religiosa; arquitectura del poder; arquitectura mental; arquitectura de la información*.

Концепт ARQUITECTURA також об’єктивується ідіоматичними виразами, які можна віднести до ядра: *ser una obra de arquitectura; tener una arquitectura impecable; ser el arquitecto de su propio destino; cambiar la arquitectura de algo*. Тим часом як наступні вирази відносяться до периферії: *romper la estructura; tener una estructura sólida; reestructurar desde cero; construir puentes; construir sobre bases firmes*.

Синонімічний ряд слова-репрезентанта концепту формують: *construcción, edificación*.

Грунтуючись на словникових дефініціях [12–15], виокремлюємо номінативні ознаки концепту PINTURA:

1. Мистецтво фіксації образів за допомогою кольору та малювання відповідно до різних технік.

2. Дошка, аркуш або полотно, на якому щось намальовано.

3. Яскравий і жвавий опис або представлення людей або речей словами.

У номінативному полі концепту PINTURA ми виділяємо такі складові: “художні стилі” (*aeropintura, animalista, pintura de caballete, pintura caligráfica, cubismo, gestualismo, marinismo, informalismo*), “види картин” (*el dibujo, la imagen, la ilustración, la composición, el concepto, anamorfis, el arricio, el autorretrato, el capricho, el contraluz, el facsímil, la miniatura, el monocromo, pintura narrativa, el paisaje, el pastoral*), “матеріали” (*el aerógrafo, la acuarela, la aguada, el aguainta, el acrílico, el óleo, la brocha, el pincel, el lienzo, el carboncillo, la caseína, el aglutinante*), “кольори” (*el color, el pigmento, la saturación, color cálido, color frío, la escarlata, color secundario, el cuerpo, el empaste*), “техніки” (*claroscuro, la encáustica*), “майстри” (*el maestro, el pintor, el dibujante, el colorista*).

Контекстуальна сполучуваність лексеми-репрезентанта концепту за даними словників [12–15]: *pintura a la aguada; pintura a la chamberga; pintura al fresco; pintura al óleo; pintura al pastel; pintura al temple; pintura de miniatura; pintura*

de mosaico; pintura de porcelana; pintura tejida; pintura vítrea; pintura rupestre.

Концепт PINTURA також об'єктивується ідіоматичними виразами: *hacer pinturas un caballo; no poder ver [a alguien o algo] ni en pintura; ser un cuadro; pintar mal panorama; pintarse solo/a; pintar un cuadro; ser un cuadro; dejar una estampa.*

Синонімічний ряд слова-репрезентанта концепту формують: *cuadro, lienzo, dibujo, fresco, tela, lámina, estampa, retrato, paisaje; color, colorante, barniz, esmalte; cosmético, maquillaje, afeite.*

Ґрунтуючись на словникових дефініціях [12–15], виокремлюємо номінативні ознаки концепту ESCULTURA:

1. Мистецтво моделювання, різьблення або ліплення об'ємних фігур з певних матеріалів.

2. Робота, виконана скульптором.

3. Відливка або заливка, яка формується у формах для скульптур ручної роботи.

У номінативному полі концепту ESCULTURA ми виділяємо такі складові: “види скульптур” (*la estatua, los atlantes, el basilisco, el busto, el calvario, la cariátide, la canéfora, los telamones, el coloso*), “матеріали” (*la arcilla, el gánosis, la piedra, el estuco, el metal, la madera*), “техніки” (*esculpido; modelado, vaciado, repujado, embutido*), “архітектурні елементи” (*el acéfalo, la arcótera*), “майстри” (*el escultor, el estatuario, el decorador*).

Випадків контекстуальної сполучуваності лексеми-репрезентанта концепту за даними словників не зафіксовано [12–15]. Концепт ESCULTURA об'єктивується нечисленними сталими виразами: *ser una escultura; tener cuerpo de escultura; quedarse como una escultura (estatua); escultura viviente.*

Синонімічний ряд слова-репрезентанта концепту формують: *estatuario; estatua, talla, busto, figura, monumento.*

Ґрунтуючись на словникових дефініціях [12–15], виокремлюємо номінативні ознаки концепту TEATRO:

1. Будівля або місце, призначене для показу драматичних творів чи інших публічних видовищ, характерних для сцени.

2. Сукупність усіх драматичних творів народу, епохи чи автора.

3. Мистецтво складання драматичних творів або їх виконання.

4. Перебільшення в жестах і висловлюваннях.

У номінативному полі концепту TEATRO ми виділяємо такі складові: “загальні поняття” (*la escena, la ópera, la orquesta, la decoración, el género, el acto, la acción, la adaptación, el aplauso, el espectáculo, el epílogo, el prólogo, la intriga, el*

papel, el telón, el personaje), “жанри” (*la comedia, auto sacramental, la crónica, el drama, la tragedia, el episodio, la farsa, el fiabesco, el misterio, la tragicomedia*), “люди” (*el director, el dramaturgo, el protagonista, el antagonista, el coro, el narrador, el cuentista, la dramaturgia, el espectador, el mimo, el tramoyista*), “види театру” (*teatro alternativo, teatro antropológico, teatro autobiográfico, teatro de agitación, teatro circular, teatro de calle, teatro de cámara, teatro de las mujeres, teatro de masas, teatro musical, teatro para leer, teatro político, el vodevil, el performance, el burlesco*), “суто театральні поняття” (*el arquetipo, las atelanas, el atrezzo, la cuarta pared, el encadenamiento, el mimesis, la mímica, la reposición, el interludio, el canevas, el portavo*).

Контекстуальна сполучуваність лексеми-репрезентанта концепту за даними словників [12–15]: *teatro de autor; teatro de bolsillo; teatro de cámara; teatro de ensayo; teatro épico; café teatro; gemelos de teatro; salida de teatro.*

Концепт TEATRO також об'єктивується ідіоматичними виразами, які можна віднести до ядра: *echar, hacer o tener teatro; parecer sacado de un teatro; salir del teatro*. Тим часом як наступні вирази відносяться до периферії: *ser un drama; entrar en el drama; montar un número; montar una escena; dar un espectáculo; ser puro espectáculo; salir a escena; tener madera de actor; bajar el telón.*

Синонімічний ряд слова-репрезентанта концепту формують: *corral; escenario, escena; dramaturgia, dramática, drama; cuento, farsa, exageración, fingimiento, simulación, afectación, paripé.*

Висновки. У результаті дослідження встановлено, що концептосфера ARTE є складно організованою ментальною системою, репрезентованою в іспанській мові через концепти, об'єднані тематично та ієрархічно. Базовими складовими концептополя ARTE виступають концепти MÚSICA, DANZA, LITERATURA, ARQUITECTURA, PINTURA, ESCULTURA, TEATRO, які містять ключові універсальні семи, спільні для всіх видів мистецтва: “*arte*”, “*actividad humana*”, “*creación*”, “*habilidad*”, “*práctica*”.

Структурно кожен концепт представлено у вигляді тематичного поля з відповідною кількістю ядерних, периферійних та асоціативних елементів, що фіксуються як у словникових дефініціях, так і в ідіоматичних виразах. Вербалізація концептів у межах концептосфери ARTE демонструє багаторівневу семантичну організацію, де простежуються як

загальнолюдські, так і специфічно іспанські культурні доміанти.

Національно-специфічні доміанти концептосфери ARTE в іспанській мові проявляються через: фольклорну традицію (музика, танці, костюми, інструменти); історико-культурну пам'ять (архітектура, література, театр); мовну своєрідність (ідіоматичні вирази, термінологія, метафори); культурно-позамовні реалії, які часто є неперекладними або такими, що потребують тлумачення при перекладі. Це дозволяє вва-

жати концептосферу ARTE носієм національно маркованої ментальності іспанського етносу.

Перспектива подальших досліджень полягає у ґрунтовному вивченні засобів вербалізації концептосфери ARTE на матеріалі текстового корпусу іспанської мови (CORPES XXI), що дозволить вивчити ціннісну та перцептивно-образну складові її ключових концептів. Крім того, плануємо звернутись до дослідження концептів ARTE DIGITAL і ARTES APLICADAS, які можуть бути віднесені до дальньої периферії концептосфери ARTE.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ:

1. Калашникова М. Ю. Вербалізація концептосфери culture новотворами сучасної англійської мови : дис. ... канд. філол. наук : 10.02.04. Запоріжжя, 2021. 261 с.
2. Давиденко І., Капюжна А., Шевченко І. Еволюція концепту мистецтво в англійській мовній картині світу: від ремесла до творчості. *Cognition, communication, discourse*. 2021. № 23. Р. 30–50.
3. Jumanbetova K. Verbalization of concepts in English. *Pedagogical sciences and methods*. 2024. Part 32. Р. 122–124.
4. Середницька А. Я. Відмінності між мовною і концептуальною картинами світу з погляду сучасного мовознавства. *Науковий вісник Міжнародного гуманітарного університету. Серія : Філологія*. 2016. № 21. Том 1. С. 69–71.
5. Нікішина Т. І. Концептосфера : визначення базових понять. *Наука III тисячоліття : пошуки, проблеми, перспективи розвитку* : матеріали міжнар. наук. конф., м. Бердянськ. 2019. С. 260–261.
6. Плотнікова Н. В. Поняття «концептосфера» та «концепт» у сучасній лінгвістиці. *Вчені записки ТНУ імені В. І. Вернадського. Серія: Філологія. Соціальні комунікації*. 2020. Том 31 (70). № 1 Ч. 1. С. 91–96.
7. Селіванова О. О. Сучасна лінгвістика : термінологічна енциклопедія. Полтава : Докілля-К, 2006. 716 с.
8. Приходько А. М. Концепти і концепто-системи в когнітивно-дискурсивній парадигмі лінгвістики. Запоріжжя : Прем'єр, 2008. 332 с.
9. Селіванова О.О. Сучасна лінгвістика: напрями та проблеми. Полтава : Докілля-К, 2008. 712 с.
10. Longan Phillips Sh. Sobre la definición del arte y otras disquisiciones. *Revista Comunicación*. 2011. № 1. Volumen 20. Р. 75–79.
11. Sánchez-Jofras J. F. Arte. Palabras clave para el estudio de las fronteras / Alejandro Gabriel Benedetti; dirigido por Alejandro Gabriel Benedetti. Ciudad Autónoma de Buenos Aires : Alejandro Gabriel Benedetti, 2020. Р. 29-40.
12. Diccionario de la lengua española. URL: <https://dle.rae.es/>
13. Diccionario de Larrouse Editorial. URL: <https://www.diccionarios.com>
14. Diccionario del español actual. URL: <https://www.fbbva.es/diccionario>
15. Diccionario de música. Madrid: Ediciones Acal, S.A., 2007. 511 p.